

01.04.2019

Literaturoznawstwo architektoniczne

Instytucje: Instytut Badań Literackich PAN (Instytucja kierująca)

Miejscowości: Warszawa

Uczestnicy: Aleksandra Wójtowicz

Termin: 1.04.2016-31.12.2019

Punktem wyjścia dla prowadzonych prac w ramach grantu „Literaturoznawstwo architektoniczne” była definicja geokrytyki Bertranda Westphala oraz jej przetworzenia. W odniesieniu do niej zaproponowano takie działania badawcze, w których analizy literaturoznawcze stały się przydatne w pracy innych dziedzin, zajmujących się przekształcaniem przestrzeni miejskiej. Istotne było także pytanie o interdyscyplinarność, pojmowaną jako metoda działań jednego badacza, sięgającego po pojęcia i teorie innych dyscyplin (i jej ograniczenia), a następnie próba wypracowania transdyscyplinarnego modelu badawczego, powstałego w ramach realnej współpracy międzydziedzinowego zespołu. Czternastoosobowa grupa badawcza poddała wielostronnej analizie dwa warszawskie place – plac Piłsudskiego oraz plac Defilad.

W pracach biorą udział doświadczeni badacze, reprezentujący dyscypliny humanistyczne oraz architekci – projektanci najważniejszych obiektów w Warszawie i innych miastach. Konfrontacja stanowisk prowadzi do selekcji punktów wspólnych i rozbieżnych oraz tworzenia propozycji szerokich ram teoretycznych, ogarniających kilka dyscyplin. Ważnym etapem było zderzenie odmiennych modeli myślowych. Wymiernym efektem tych działań jest wieloautorska publikacja, prezentująca analizy: literaturoznawców, kulturoznawców, socjologa, architektów i urbanistów oraz historyków różnych specjalności, w tym także varsavianisty, księgoznawcy i historyka techniki. W druku ukaże się ona wraz z dodatkiem zawierającym propozycję modelu zaprezentowanego w postaci schematu.

Równoległy nurt działań w ramach projektu to indywidualna praca kierownika grantu – autorki, przygotowującej monografię poświęconą zagadnieniom teoretycznym: miejsca literaturoznawstwa pośród nauk technicznych, pojęciu transdyscyplinarności oraz Nowej Humanistyki i humanistyki zaangażowanej, ale sięgającej po dawne wzorce i zakorzenionej w przeszłości, a także próbom wykorzystania muzyczności literatury i sięgania po założenia gatunkowe utworu muzycznego w pracy naukowej.

Praca zespołu odpowiada na europejskie wytyczne skierowana jest na potrzeby społeczne. Analiza procesu przemian konkretnych miejsc wpisuje się w trwające od dziesięcioleci dyskusje dotyczące zagospodarowania wyżej wymienionych placów. Zrealizowane dotychczas zadania badawcze oraz bieżące wydarzenia (nasilenie się dyskusji wokół problemu zagospodarowania placu Defilad oraz placu Piłsudskiego) potwierdzają wstępne założenia projektu, sformułowane na etapie składania wniosku projektowego w 2015 roku. Wypracowane ścieżki wiążą się z planem kontynuacji analiz humanistycznych (skupionych wokół IBL PAN), będących odpowiedzią na pytania o zagospodarowanie miejsc naznaczonych politycznie i ideowo, nastrożających trudności decyzyjnych.

Efektom grantu będą publikacje, które planowo ukażą się w 2019 roku:

1. Tom pokonferencyjny *Refleksja humanistyczna w planowaniu przestrzennym*, pod red. A. Wójtowicz, J. Paulinka, Wyd. IBL PAN, Warszawa;
2. Monografia Aleksandry Wójtowicz *Literaturoznawstwo architektoniczne*, Wyd. IBL PAN, Warszawa;
3. Tom wieloautorski (14 badaczy), poświęcony przestrzeni placu Piłsudskiego i placu Defilad oraz modelowi połączeń, Wyd. IBL PAN, Warszawa;
4. Strona internetowa projektu, przygotowywana we współpracy z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym przy Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN.

Skład grupy badawczej: Prof. nadzw. dr inż. arch. Marek Budzyński (architekt), mgr Krystyna Ilmurzyńska (urbanistka, PW), prof. dr hab. Bohdan Jałowiecki (socjolog przestrzeni, EUROREG UW), mgr Ryszard Mączewski (varsavianista, Fundacja Warszawa1939.pl), mgr Krzysztof Mordyński (historyk, Muzeum UW), dr Anna Kronenberg (kulturoznawca, specjalistka w zakresie geopoetyki, UŁ), dr Dawid Maria Osiński (literaturoznawca, Instytut Literatury Polskiej UW), mgr Jacek Paulinek (księgoznawca, IBL PAN), dr Igor Piotrowski (kulturoznawca/literaturoznawca, Kierownik Pracowni Studiów Miejskich IKP UW), dr Andrzej Skalimowski (IHN PAN), dr hab. inż. arch. Bolesław Stelmach, prof. WSPA (architekt, Dyrektor Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki), dr hab. Zbigniew Tucholski, prof. IHN PAN (historyk techniki, IHN PAN), dr Aleksandra Wójtowicz (literaturoznawca, IBL PAN). Na etapie pisania i omawiania rozdziałów tomu wieloautorskiego (2017 - 2018) w pracach brał udział także prof. dr hab. Wojciech Tomasiak (literaturoznawca, UKW w Bydgoszczy), na etapie wstępnego przeglądu metod badawczych i omawiania głównych założeń projektu (2016) brali udział: dr Marek Ostrowski (UW), mgr Katarzyna Rdzanek oraz varsavianista mgr Jarosław Zieliński.

Kierownik projektu: dr Aleksandra Wójtowicz

Biuletyn Polonistyczny

Dofinansowanie: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki MNiSW (nr 0176/NPRH4/H2a/83/2016)

Słowa kluczowe: architektura, literaturoznawstwo architektoniczne